

СЕКЦІЯ 2 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-49-3>

УДК 334.012.63/.64:355(477)

Кобеля-Звір М.Я.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівського торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>
E-mail: marianakobelia@gmail.com*

Звір Ю.В.

*аспірант кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівського торговельно-економічного університету
E-mail: yurii-zvir@gmail.com*

ГРАНТОВІ МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ РАДИ «EIC ACCELERATOR»

Метою статті є дослідження цілей, пріоритетів та дестинацій програми Європейської інноваційної ради «EIC Accelerator», її грантових можливостей, а також аналіз особливостей залучення її фінансових інструментів для українського інноваційного бізнесу. Досліджуючи дану тему ми зверталися до нормативно-правових актів, конкурсної документації програми «Горизонт Європа» за напрямом EIC Accelerator, а також до публікацій науковців. Методи, які були застосовані під час дослідження: опис аналіз, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, класифікація, а також системний та функціональний тощо. Підсумовано, що українські стартапери та представники малого та середнього підприємництва, успішно скориставшись грантовими можливостями програми, отримують, окрім грантових ресурсів, вигоду від індивідуальних коучингів, наставництва, навчання та доступ до інноваційної екосистеми та аналогів. Особливістю програми EIC Accelerator є те, що її фінансові інструменти мають такі форми: «лише грант», «перший грант», «інвестиційно-грантове фінансування», «лише інвестиції». Наведено ряд критеріїв прийнятності, які, на думку дослідників, суттєво обмежують коло потенційних грантоотримувачів: рівень готовності технології організації заявника повинен бути не менше п'ятого; заявники повинні мати інноваційний продукт, послугу чи бізнес-модель, яка здатна змінювати правила гри, створювати нові ринки в Європі та навіть у всьому світі; апліканти повинні мати амбіції та прагнення до масштабування та розширення, а також потребувати значного фінансування. Наголошено на тому, що фінансові ресурси програми визнані в Європейському Союзі ефективними інструментами підтримки малих і середніх підприємств, які допоможуть підприємцям здійснювати проривні інновації, отримувати доступ до акціонерного капіталу і розвивати інноваційні стартапи. У статті проаналізовані цілі, пріоритети програми EIC Accelerator. Окреслено можливості для українських стартапів, малих і середніх підприємств, а саме: доступ до грантової та грантово-інвестиційної підтримки у розвитку та виході на нові ринки. Акцентовано на тому, що грантові інструменти програми EIC Accelerator відкриті для українських стартапів та МСП за двома типами викликів: EIC Accelerator Challenges та EIC Accelerator Open. Наголошено на тому, що пріоритетними темами EIC Accelerator Challenges у 2023 році є: нові аналізи на основі біомаркерів для персоналізованого лікування раку; аерозольна та поверхнева дезактивація для боротьби з пандемією; зберігання енергії; новий європейський Bauhaus та сектор архітектури, інженерії та будівництва (АЕС) оцифрування для декарбонізації; нові напівпровідникові або компоненти квантової технології; нові технології для стійкого сільського господарства; орієнтовані на клієнтів інноваційні космічні технології та послуги.

Ключові слова: EIC Accelerator, гранти EIC Accelerator, грантова підтримка ЄК, гранти ЄС, гранти для стартапів, гранти для МСП, гроші для стартапів.

Kobelia-Zvir Mariana, Zvir Yurii. GRANT OPPORTUNITIES OF THE EUROPEAN INNOVATION COUNCIL "EIC ACCELERATOR" PROGRAM

The purpose of the article is to study the goals, priorities and destinations of the European Innovation Council "EIC Accelerator" program, its grant opportunities, as well as the analysis of the features of the involvement of its financial instruments for Ukrainian innovation business. Research methodology. While researching this topic, we referred to regulatory and legal acts, competitive documentation of the "Horizon Europe" program under the direction of EIC Accelerator, as well as to the publications of scientists. Methods that were applied during the research: description, analysis, generalization, induction, deduction, explanation, classification, as well as systemic and functional, etc. The results. It was concluded that Ukrainian startups and representatives of small and medium-sized enterprises, having

successfully used the grant opportunities of the program, will receive, in addition to grant resources, the benefit of individual coaching, mentoring, training and access to the innovation ecosystem and analogues. Scientific novelty. Demonstrated: a feature of the EIC Accelerator program is that its financial instruments have the following forms: "grant only", "first grant", "investment-grant financing", "investment only". A number of eligibility criteria are given, which, according to the researchers, significantly limit the range of potential grant recipients: the technology readiness level of the applicant's organization must be at least fifth; applicants must have an innovative product, service or business model that is capable of changing the rules of the game, creating new markets in Europe and even around the world; applicants must have the ambition and drive to scale and expand, and need significant funding. Practical significance. It is emphasized that the financial resources of the program are recognized in the European Union as effective tools for supporting small and medium-sized enterprises, which will help entrepreneurs implement breakthrough innovations, gain access to equity capital, and develop innovative startups. The article analyzes the goals and priorities of the EIC Accelerator program. Opportunities for Ukrainian startups, small and medium-sized enterprises are outlined, namely: access to grant and grant-investment support for development and entry into new markets. It is emphasized that the grant tools of the EIC Accelerator program are open to Ukrainian startups and SMEs under two types of challenges: EIC Accelerator Challenges and EIC Accelerator Open. It is emphasized that the priority topics of the EIC Accelerator Challenges in 2023 are: new biomarker-based assays for personalized cancer treatment; aerosol and surface decontamination for pandemic control; energy storage; the new European Bauhaus and the architecture, engineering and construction (AEC) sector digitization for decarbonisation; new semiconductor or quantum technology components; new technologies for sustainable agriculture; customer-oriented innovative space technologies and services.

Keywords: EIC Accelerator, EIC Accelerator grants, EC grant support, EU grants, grants for startups, grants for SMEs, money for startups.

Постановка проблеми. Європейська рада з інновацій (EIC) була створена в межах програми ЄС Horizon Europe. Її бюджет становить 10,1 мільярда євро на підтримку інновацій, що змінюють правила гри, протягом усього життєвого циклу від дослідження на ранніх стадіях до підтвердження концепції, передачі технологій, а також фінансування та розширення стартапів і малих і середніх підприємств. Можливості фінансування EIC розподілені за трьома напрямками: EIC Pathfinder, EIC Transition та EIC Accelerator. «Accelerator» у перекладі з англ. мови – прискорювач. У межах цього напрямку українські стартапи, малі й середні підприємства мають можливість отримати фінансову підтримку у розвитку та виході на нові ринки [9; 10].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інструменти підтримки Європейської комісії, зокрема програми Європейської ради з інновацій (EIC) «Accelerator», досліджували ряд науковців. Зокрема: Заяць О.І., Ярема Т.В., Нікітін Ю., Куліш Д., Ткаченко С.Є., Жорнокуй Ю.М. [2–8].

Переважно увага вчених фокусувалася на аспектах підтримки інноваційної діяльності МСП.

Нікітін Ю. досліджував пришвидшення впровадження науково-технічних розробок із застосуванням концепції відкритих інновацій та інструментів Європейської інноваційної ради («EIC») в межах програми «Горизонт Європа» [7].

Куліш Д., досліджуючи систему підтримки стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств ЄС, розглянув грантові інструменти для

МСП Європейської ради з інновацій (EIC) як основні інструменти ЄС та компетентні органи підтримки стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств ЄС [2].

Ткаченко С. Є. акцентував: «Нова програма Європейської ради інновацій (EIC) підтримки українських стартапів вартістю 20 мільйонів дозволить українським новаторам увійти до європейської інноваційної екосистеми, відкриє для них нові ринки та можливості в межах різноманітних європейських фінансових інструментів» [8].

Заяць О.І., Ярема Т.В. наголосили: нефінансова підтримка, зокрема бізнес-консультації та підбір партнерів, сприятиме збільшенню спроможності інноваторів із України по взаємодії з інноваційною екосистемою ЄС, а також надасть можливості по виходу на нові ринки і здобуттю додаткових переваг від використання нових європейських інструментів фінансування наукових досліджень [4].

Жорнокуй Ю.М., розглянувши EIC Accelerator наряду з двома іншими напрямками EIC Pathfinder та EIC Transition, зробив висновок: в ЄС інвестування малих та середніх підприємств не є однорідним, а значна їх частина, незважаючи на велику кількість інструментів підтримки в інвестуванні таких компаній, стикаються з серйозними проблемами у доступі до інвестиційних ресурсів [3].

Попри інтерес деяких науковців до можливостей програми Європейської інноваційної ради «EIC Accelerator» поза увагою дослідників залишилися її цілі, пріоритети та дестинації, грантові можливості, а

також наслідки та ефект від реалізації підтриманих нею проєктів для представників малого та середнього бізнесу в Україні.

Метою статті є дослідження цілей, пріоритетів та дестинацій програми Європейської інноваційної ради «EIC Accelerator», її грантових можливостей, а також аналіз особливостей залучення її фінансових інструментів для українського інноваційного бізнесу.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. EIC Accelerator – це програма фінансування в межах Horizon Europe, що пропонує підтримку стартапам і малим і середнім підприємствам, які:

- мають інноваційний продукт, послугу чи бізнес-модель, що здатна змінювати правила гри, які можуть створити нові ринки в Європі та навіть у всьому світі;

- мають амбіції та прагнення до масштабування та розширення;

- шукають значне фінансування, але пов'язані з цим ризики надто високі, щоб інвестувати лише приватними інвесторами.

EIC приймає заявки від інноваторів із усіх держав-членів ЄС і країн, асоційованих із програмою досліджень та інновацій «Горизонт Європа». 12 жовтня 2021 року, на 23-му Саміті Україна – Європейський Союз було офіційно підписано Угоду про участь України у «Горизонт Європа». Відтоді українські підприємці мають можливість скористатися грантовими інструментами EIC Accelerator [10].

Взяти участь у програмі можуть як одиначні стартапи, так і малі та середні підприємства (включаючи спін-аути). Фінансові інструменти програми доступні для невеликих підприємств середньої капіталізації (менше 499 співробітників), які потребують швидкого розширення діяльності TRL 9. Компанії середньої капіталізації можуть подати заявку лише на інвестиції.

Варто зазначити: фізичні або юридичні особи, які бажають створити МСП або компанію середньої капіталізації, теж можуть претендувати на підтримку в межах програми EIC Accelerator, а заявки від стартапів та МСП, очолювані жінками, особливо вітаються програмою [9; 10].

Особливістю програми EIC Accelerator є те, що її фінансові інструменти мають такі форми: «лише грант», «перший грант», «інвестиційно-грантове фінансування», «лише інвестиції». Деталізуємо.

Інноваційні організації можуть отримати «лише грант» до 2,5 мільйонів євро лише для інноваційної діяльності, якщо вони

перебувають на TRL не нижче 5-8 рівня. І їх профінансовані грантом проєкти повинні бути завершені протягом 24 місяців. «Перший грант» – це фінансування для компанії, які досягли TRL 8 наприкінці проєкту та мають можливість подати заявку на фінансування для досягнення TRL 9.

Фінансування в розмірі до 15 млн євро з перспективою 7-10 років доступні МСП для розгортання на ринку (TRL 9). «Інвестиційно-грантове фінансування» – це змішане фінансування, що поєднує грант на інноваційну діяльність (TRL 5-8) і інвестиційне фінансування для розгортання ринку (TRL 9). «Лише інвестиції» доступні для компаній середньої капіталізації та компанії, які отримали «лише грант».

Грантові інструменти програми EIC Accelerator відкриті для українських стартапів та МСП за двома типами викликів: EIC Accelerator Challenges та EIC Accelerator Open.

EIC Accelerator Open відкритий для пропозицій у будь-якій галузі технологій. Загальний бюджет EIC Accelerator Open у 2023 році становить 613 мільйонів євро.

EIC Accelerator Challenges у 2023 році відкритий для проєктів, які відповідають будь-якому з наступних пріоритетів, визначених у сферах, де проривні технології чи кардинальні інновації, розроблені стартапами чи МСП, можуть мати значний вплив на досягнення цілей ЄС:

1. Нові аналізи на основі біомаркерів для персоналізованого лікування раку. Бюджет: 65 млн євро. Мета: підвищити ефективність, безпеку та застосування терапевтичних підходів проти резистентних ракових захворювань. Пріоритети: підтримка та прискорення доклінічної валідації та/або клінічної фази 1 для розробки нових комплексних прогностичних, прогностичних і супутніх діагностичних аналізів для лікування раку. Нові методи лікування на основі біомаркерів уможливають персоналізоване лікування, зведуть до мінімуму непотрібні побічні ефекти та дозволять більш ефективний клінічний моніторинг захворювання.

2. Аерозольна та поверхнева дезактивація для боротьби з пандемією. Бюджет: 65 млн євро. Мета: посилити готовність і конкурентоспроможність промисловості ЄС у сфері технологій захисту від пандемії. Пріоритети: полегшення соціальної взаємодії в контексті надзвичайних ситуацій пандемії за допомогою одного або кількох підходів: повні системи для високоефективного уловлювання аерозолів, дезактивації

патогенів і управління циркуляцією повітря в закритих середовищах. Технології масок для обличчя наступного покоління з інтелектуальними фільтруючими матеріалами та покращеним утримуванням/відкиданням субмікронних частинок. Пристрої для швидкого знезараження поверхонь, окрім найсучасніших систем опромінення УФ-С та дисперсії біоцидних агентів.

3. Зберігання енергії. Бюджет: 100 млн. Мета: перетворити ЄС на ресурсоефективну економіку та забезпечити посилення енергетичної незалежності Європи від ненадійних постачальників і нестабільного викопного палива, одночасно зберігаючи природне середовище Європи та борючись зі зміною клімату. В пріоритеті – новаторські інновації, що досягають наступних цілей:

- Для зберігання електричної та/або теплової енергії за низькою ціною, високою щільністю, високою ефективністю заряджання/розряджання та підвищеною довговічністю.

- Розробити технологічні підходи до зберігання енергії в різних масштабах, тривалості та використанні.

- Щоб розробити технології, що мінімізують їхній вуглецевий слід, і інтегрувати їх у продукти та послуги, використовувати підхід циклічного мислення та життєвого циклу, що підтримує перехід до економіки замкнутого циклу.

4. Новий європейський Bauhaus та сектор архітектури, інженерії та будівництва (АЕС) оцифрування для декарбонізації. Бюджет: 65 млн євро. Мета: надати трансформаційні цифрові продукти або цифрові рішення для секторів архітектури, інженерії та будівництва.

5. Нові напівпровідникові або компоненти квантової технології. Бюджет: 100 млн євро. Мета: підтримати ЄС у взятті на себе провідної ролі в розвитку передових квантових обчислень, квантового зондування та квантових комунікацій. У пріоритеті – розробка нових відмовостійких апаратних компонентів квантових обчислень, квантових датчиків, які працюють у реальному середовищі, а також пристроїв квантового зв'язку, які можна розгортати в реальному середовищі для практичних застосувань.

6. Нові технології для стійкого сільського господарства. Бюджет: 65 млн євро. Мета: Запропонувати рішення для сталої системи виробництва сільськогосподарської та харчової продукції, стійкої до екологічних та соціальних збоїв. У пріоритеті – міждис-

циплінарні рішення для регенеративного сільського господарства та здоров'я ґрунту в сферах сталого внесення добрив, захисту рослин, зрошення, управління ґрунтами, захисту та відновлення, управління рослинництвом і тваринництвом. Нові процеси, матеріали, обладнання, методи управління та мікроорганізми, адаптовані до суворих умов, потреб адаптації до клімату та дефіциту ресурсів.

7. Орієнтовані на клієнтів інноваційні космічні технології та послуги. Бюджет: 65 млн євро. Мета: посилення стратегічної автономії ЄС в обслуговуванні та захисті його космічної інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності його космічної галузі. Пріоритети: вдосконалити складання та виробництва на орбіті; збирати космічне сміття з метою переробки, відновлення та трансформації; розробити та побудувати безпілотну платформу R&I LEO, зібрану на орбіті, і провести на орбіті мікрогравітаційні експерименти або збирати/повторно використовувати космічне сміття; збільшити масштаби революційних інновацій для ситуаційної обізнаності в космосі, логістики в космосі, спостереження Землі, навігації, супутникового зв'язку (SATCOM) тощо.

Загальний бюджет EIC Accelerator Challenges у 2023 році становить 524,7 мільйонів євро [1].

Відмінною особливістю програми є процес подання заявки стартаперами та представниками МСП, який складається з 3 кроків:

1. Розробка коротких пропозицій, які можуть бути подані в будь-який час і будуть оцінені дистанційно експертами-оцінювачами EIC за принципом «перший прийшов, перший обслужений». Проектна пропозиція на грант – це 5-сторінкова форма, де заявник повинен коротко викласти свою пропозицію та відповісти на низку запитань щодо своєї інновації, потенційного ринку та команди. До заявки необхідно додати презентацію до десяти слайдів у форматі pdf та відеопропозицію тривалістю до трьох хвилин, у якій основні члени команди заявника (до трьох осіб) мають надати мотивацію своєї пропозиції. Результат розгляду концептуальної заявки надходить зазвичай протягом 4 тижнів. Якщо заявка відповідає основним критеріям для фінансування EIC Accelerator, заявнику буде запропоновано підготувати повну пропозицію для подання до однієї з періодичних кінцевих дат для фінансування Accelerator Open або Accelerator Challenge.

2. Розробка повної пропозиції. Якщо коротка пропозиція отримала статус «GO», то у заявника є 12 місяців, щоб підготувати повну пропозицію та надіслати її до одного з дедлайнів. Проектну пропозицію необхідно готувати і подавати на порталі фінансування та тендерів (FToP) [10].

3. Співбесіда з журі EIC. Якщо проектна пропозиція відповідає всім критеріям, заявника запросять на особисті співбесіди з журі EIC як останній крок у процесі відбору [9].

Ми виокремили 2 особливості програми EIC Accelerator, які відрізняють її від інших:

1. Заявки, які відповідають усім критеріям на етапі дистанційного оцінювання та позитивно оцінені журі EIC, але не рекомендовані до фінансування, будуть нагороджені Знаком досконалості, щоб допомогти їм отримати грантове фінансування з інших джерел. Знак досконалості EIC – це знаки якості, які присуджуються проектним пропозиціям, поданим стартапами та малими та середніми підприємствами в межах Horizon Europe, програми фінансування досліджень та інновацій ЄС до 2027 року, щоб допомогти цим пропозиціям знайти альтернативне фінансування. Проекти, які незалежні експерти, зібрані в межах журі EIC, визнали такими, що заслуговують на фінансування, але не отримали його лише через бюджетні обмеження, можуть отримати такі знаки якості. Цей тепер добре відомий знак якості визнає цінність пропозиції та допомагає іншим фінансовим організаціям скористатися перевагами процесу оцінювання Horizon Europe. За умови, що компанія-бенефіціар надала попередню згоду на це Виконавчому агентству EIC & SMEs (EISMEA), її основна контактна інформація може бути передана будь-якому надійному альтернативному джерелу фінансування.

2. Для подальшого залучення інвестицій EIC інноватор чи підприємець, який фінансується EIC, має доступ до ряду індивідуальних послуг EIC Business Acceleration Services (BAS) [9] на будь-якому етапі розвитку своєї діяльності та інноваційного циклу. Послуги EIC Business Acceleration ґрунтуються на трьох основних принципах:

- доступ до тренерів, наставників, досвіду та навчання;
- доступ до глобальних партнерів (провідних компаній, інвесторів, закупівельників, дистриб'юторів, клієнтів);
- доступ до інноваційної екосистеми та аналогів.

Висновки. Можливості фінансування програми EIC Accelerator визнані в Європейському Союзі ефективними інструментами підтримки малих і середніх підприємств, які допоможуть підприємцям здійснювати проривні інновації, отримувати доступ до акціонерного капіталу і розвивати інноваційні стартапи. Дослідивши цілі, пріоритети програми, ми зробили висновок: українські стартапери та представники малого та середнього підприємництва, успішно скориставшись грантовими можливостями програми, отримають, окрім грантових ресурсів, вигоду від індивідуальних коучингів, наставництва, навчання та доступу до інноваційної екосистеми та аналогів. Спрощений процес подання заявки полегшує участь аплікантив у програмі EIC Accelerator. Проте ряд критеріїв прийнятності суттєво обмежують коло потенційних грантоотримувачів: рівень готовності технології організації заявника повинен бути не менше п'ятого; заявники повинні мати інноваційний продукт, послугу чи бізнес-модель, яка здатна змінювати правила гри, створювати нові ринки в Європі та навіть у всьому світі; апліканти повинні мати амбіції та прагнення до масштабування та розширення, а також потребувати значного фінансування. Наші подальші розвідки інструментів фінансування Європейської інноваційної ради будуть стосуватися напрямків EIC Pathfinder, EIC Transition.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Виклики EIC Accelerator. URL: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator/eic-accelerator-challenges_en (дата звернення: 01.10.2023).
2. Куліш Д. Система підтримки стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств ЄС. *Економіка, управління та адміністрування*. № 3(105). С. 3–9. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/287830> (дата звернення: 16.10.2023).
3. Жорнокуй Ю.М. Публічно-правові засоби інвестування малого та середнього інноваційного підприємства в Європейському Союзі. *Право та інновації*. № 1 (29) 2020. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9d21c5c3-1905-4a16-a5b9-bfe980e8bb29/content> (дата звернення: 16.10.2023).
4. Заяць О.І., Ярема Т.В. Інноваційна сила та статус української економіки в контексті євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Випуск 48. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/53975> (дата звернення: 16.10.2023).
5. Кобеля-Звір М. Я. (2023) Грантові програми Європейської комісії як інструменти розвитку: можливості та бар'єри. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. Випуск 2(72). URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (дата звернення: 09.10.2023).

6. Кобеля-Звір М. Я. Основні підходи до визначення поняття гранту. *Київський економічний науковий журнал*. № 2. С. 16–21. URL: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57> (дата звернення: 02.10.2023).
7. Нікітін Ю. Пришвидшення впровадження науково-технічних розробок із застосуванням концепції відкритих інновацій та інструментів Європейської інноваційної ради («EIC») в рамках програми «Горизонт Європа». І Міжнародна конференція «Відкрита наука та інновації в Україні 2022». URL: http://www.uin-tei.kiev.ua/sites/default/files/zb_2022.pdf#page=15 (дата звернення: 16.10.2023).
8. Ткаченко С. Є. Інноваційна діяльність в Україні та перспективи її розвитку. Міжнародна науково-практична конференція «Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи», 3-4 листопада 2022 року. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/17417/1/3-4_konf_22-417-420.pdf (дата звернення: 11.10.2023).
9. European Innovation Council. URL: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator_en (дата звернення: 13.10.2023).
10. Funding & Tender Portal. Find calls for proposals and tenders. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home> (дата звернення: 11.10.2023).
4. Zaiats O. I., Yarema T. V. Innovatsijna syla ta status ukrains'koi ekonomiky v konteksti ievrointehratsijnykh protsesiv [Innovative power and status of the Ukrainian economy in the context of European integration processes]. *Uzhorod National University Herald. International Economic Relations And World Economy*, vol. 48. Available at: <https://dSPACE.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/53975> (accessed October 16, 2023).
5. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi prohramy Yevropejskoi komisii iak instrumenty rozvytku: mozhlyvosti ta bar'ery [Grant programs of the European Commission as development tools: opportunities and barriers]. *Scientific and production magazine "Business Navigator"*, vol. 2 (72). Available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (accessed October 9, 2023).
6. Kobelia-Zvir M. Ya. Osnovni pidkhody do vyznachennia poniattia hrantu [Basic approaches to defining the concept of a grant]. *Kyiv Economic Scientific Journal*, no. 2, pp. 16–21. Available at: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57> (accessed October 2, 2023).
7. Nikitin Yu. Pryshvydshennia vprovadzhenia nauko-vo-tehnychnykh rozrobok iz zastosuvanniam kontsept-sii vidkrytykh innovatsij ta instrumentiv Yevropejs'koi innovatsijnoi rady ("EIC") v ramkakh prohramy "Horyzont Yevropa" [Accelerating the implementation of scientific and technical developments using the concept of open innovation and tools of the European Innovation Council ("EIC") within the framework of the Horizon Europe program]. *International Conference "Open Science and Innovation in Ukraine 2022"*. Available at: http://www.uin-tei.kiev.ua/sites/default/files/zb_2022.pdf#page=15 (accessed October 16, 2023).
8. Tkachenko S. Ye. Innovatsijna diial'nist' v Ukraini ta perspektyvy ii rozvytku [Innovative activity in Ukraine and prospects for its development]. *International Scientific and Practical Conference "Globalisation and Development of Innovation Systems: Trends, Challenges, Prospects"*, 3-4 November 2022. Available at: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/17417/1/3-4_konf_22-417-420.pdf (accessed October 11, 2023).
9. European Innovation Council. Available at: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator_en (accessed October 13, 2023).
10. Funding & Tender Portal. Find calls for proposals and tenders. Available at: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home> (accessed October 11, 2023).

REFERENCES:

1. Vyklyky EIC Accelerator [EIC Accelerator Challenges. Available at: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator/eic-accelerator-challenges_en (accessed October 1, 2023).
2. Kulish D. Systema pidtrymky stratehichnoho planuvannia zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti pidpriemstv YeS [Support system for strategic planning of foreign economic activities of EU enterprises]. *Economics, Management and Administration*, no. 3(105), pp. 3–9. Available at: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/287830> (accessed October 16, 2023).
3. Zhornokuj Yu. M. (2020) Publichno-pravovi zasoby investuvannia maloho ta seredn'oho innovatsijnoho pidpriemnytstva v Yevropejs'komu Soiuzi [Public legal means of investing small and medium-sized innovative entrepreneurship in the European Union]. *Law and innovation*, no. 1 (29). Available at: <https://dSPACE.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9d21c5c3-1905-4a16-a5b9-bfe980e8bb29/content> (access October 16, 2023).

*Стаття надійшла до редакції 16.10.2023.
The article was received 16 October 2023.*